

Arbeidsmarkt huisartsenzorg regio Noordoost-Brabant, 2019/2020

De arbeidsmarkt van de Nederlandse huisartsenzorg staat onder druk. Maar wat zijn daarin de regionale verschillen? Het Nivel geeft inzicht in de arbeidsmarkt van de huisartsenzorg per Arbeidsmarkt Zorg en Welzijn (AZW-)regio, in een serie van in totaal 28 factsheets (één voor elke AZW-regio). Elke regio kan op basis hiervan een eigen strategisch arbeidsmarktbeleid ontwikkelen, met als uiteindelijk doel om met elkaar de balans op de arbeidsmarkt van de huisartsenzorg te verbeteren.

De factsheets geven per regio een actueel beeld van:

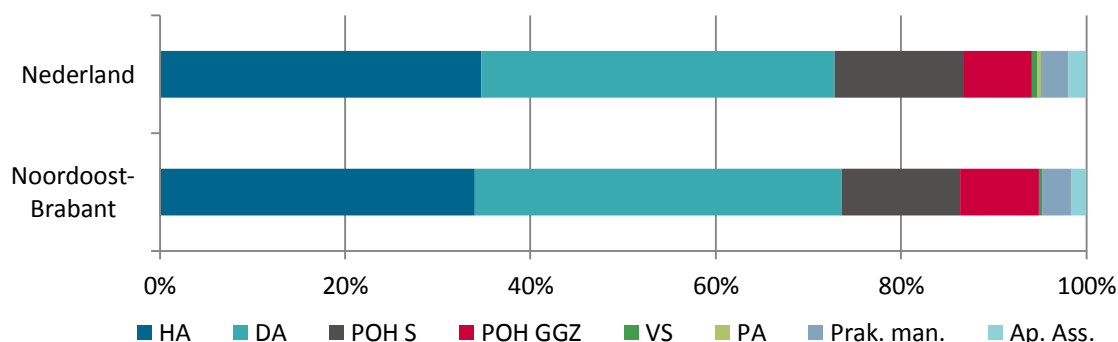
1. Capaciteit aan personeel in de huisartsenpraktijk (en daarmee het aanbod aan huisartsenzorg)
2. Opleidingscapaciteit in de huisartsenpraktijk
3. Vacatures en verwachte tekorten in de huisartsenpraktijk
4. Drukke in de huisartsenpraktijk
5. Oplossingsrichtingen en -maatregelen voor in de huisartsenpraktijk

Ten slotte geven we per regio een samenvatting.

1. Functies en capaciteit in de huisartsenpraktijk

In de regio Noordoost-Brabant was in 2019/2020 in een gemiddelde huisartsenpraktijk 7,1 fte (fulltime equivalent) in de dagzorg werkzaam. Huisartsen (34%) en doktersassistenten (39%) hadden hierin het grootste aandeel. Het overige aandeel werd geleverd door ondersteunend personeel, zoals de praktijkondersteuner somatiek (POH S¹) (13%), de praktijkondersteuner geestelijke gezondheidszorg (POH GGZ²) (8%), de praktijkmanager (3%) en de apothekersassistent (2%). Noordoost-Brabant verschilde qua personeelssamenstelling nauwelijks van de gemiddelde Nederlandse huisartsenpraktijk (zie figuur 1).

Figuur 1 Verdeling van de capaciteit in de huisartspraktijk (in fte) in 2019/2020, naar functie

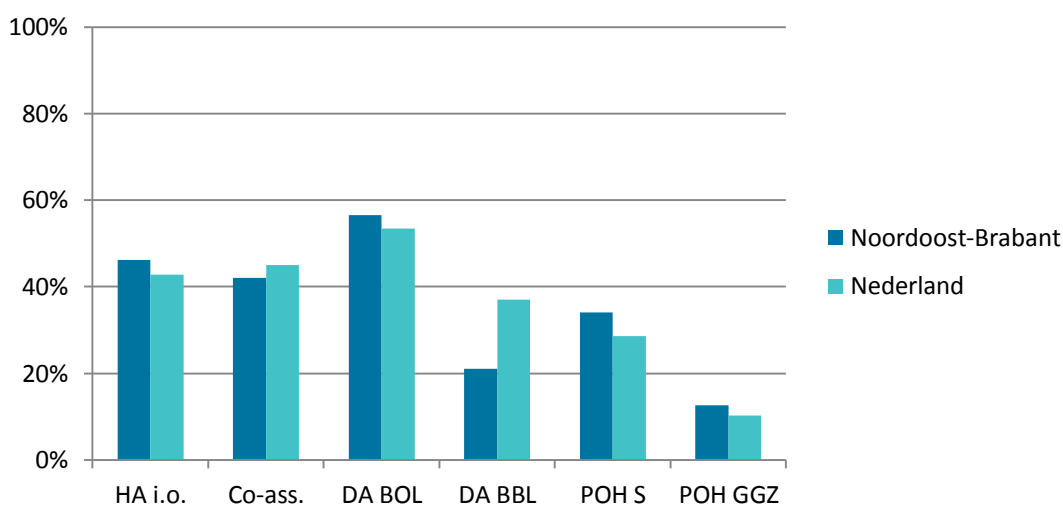
¹ In de vragenlijst uitgevraagd als: "POH- (somatic / ouderenzorg / jeugd) / Praktijkverpleegkundige".

² In de vragenlijst uitgevraagd als: "POH-GGZ / SPV /Praktijkverpleegkundige GGZ / GGZ-medewerker".

2. Opleidingscapaciteit in de huisartsenpraktijk

In 2019/2020 had 46% van de praktijken in de regio Noordoost-Brabant een opleidingsplaats voor de functie van huisarts, 57% voor de functie van doktersassistent beroepsopleidende leerweg (DA BOL), 21% voor de functie van doktersassistent beroepsbegeleidende leerweg en 42% voor co-assistenten. Voor de POH S en POH GGZ gaf respectievelijk 34% en 13% aan een opleidingsplaats te hebben. Noordoost-Brabant verschilt hierin voor de meeste functies nauwelijks ten opzichte van de gemiddelde Nederlandse huisartsenpraktijk (zie figuur 2), behalve voor doktersassistenten BBL en de POH S.

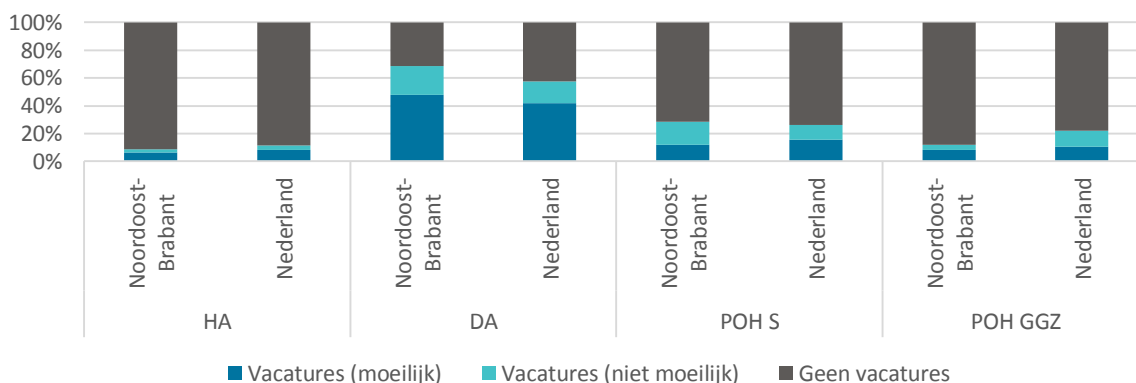
Figuur 2 Percentage huisartsenpraktijken dat opleidingsplaatsen had in 2019/2020, naar functie

3. Vacatures en verwachte tekorten in de huisartsenpraktijk

Een eerste indicator voor knelpunten op de arbeidsmarkt is het percentage praktijken dat in het afgelopen jaar vacatures had, en het percentage dat aangaf dat deze moeilijk vervulbaar waren. Beide staan gecombineerd in figuur 3. In Noordoost-Brabant was het percentage praktijken dat een moeilijk vervulbare vacature had voor de meeste functies vergelijkbaar met het gemiddelde in Nederland. Het percentage praktijken dat moeilijk vervulbare vacatures had voor doktersassistenten lag iets hoger dan gemiddeld in Nederland.

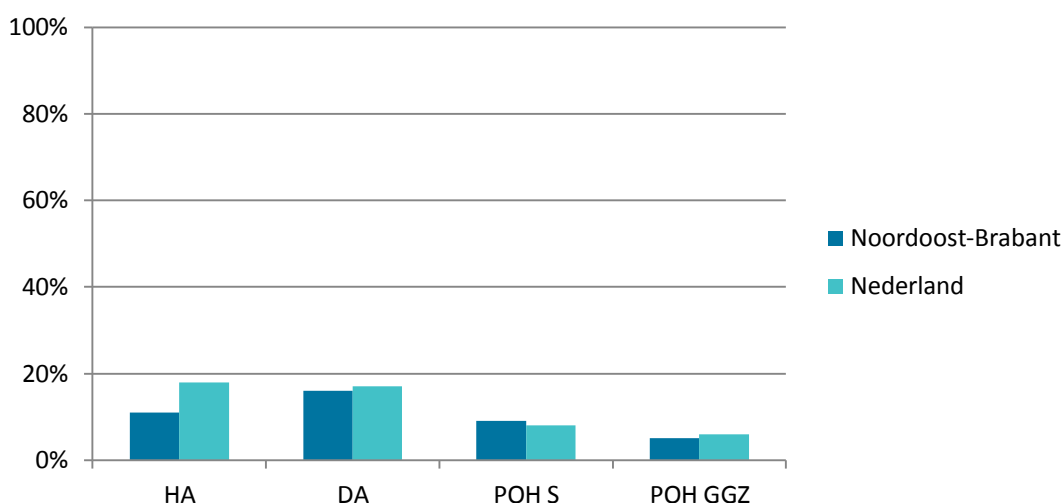
*Figuur 3 Percentages huisartsenpraktijken dat in het afgelopen jaar, van onder naar boven, (1) vacatures had die moeilijk te vervullen waren, (2) vacatures had die niet moeilijk te vervullen waren, en (3) geen vacatures had, naar functie**

* Bij huisarts (HA) gaat het om de zelfstandig gevestigde huisarts, niet de HIDHA's of waarnemende huisartsen die in de praktijk werkzaam kunnen zijn.

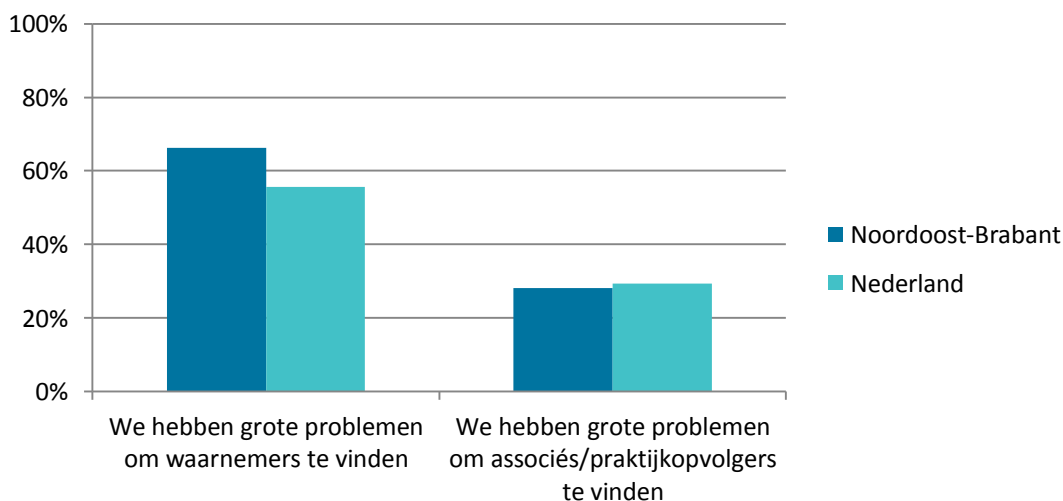
Een tweede indicator is het percentage praktijken dat het komende jaar een groot tekort verwachtte. Voor 2019/2020 is in Noordoost-Brabant te zien dat dit verschilde per functie (zie figuur 4). Het vaakst werd een groot tekort verwacht voor de functie doktersassistent. Voor de functie POH GGZ is het verwachte tekort het laagst; dit geldt voor zowel Noordoost-Brabant als voor Nederland. Verder lag het percentage praktijken in de regio Noordoost-Brabant dat tekorten verwachtte voor de huisarts lager dan gemiddeld in Nederland.

Figuur 4 Percentage huisartsenpraktijken dat in 2019/2020 de komende 12 maanden een groot tekort verwachtte, naar functie

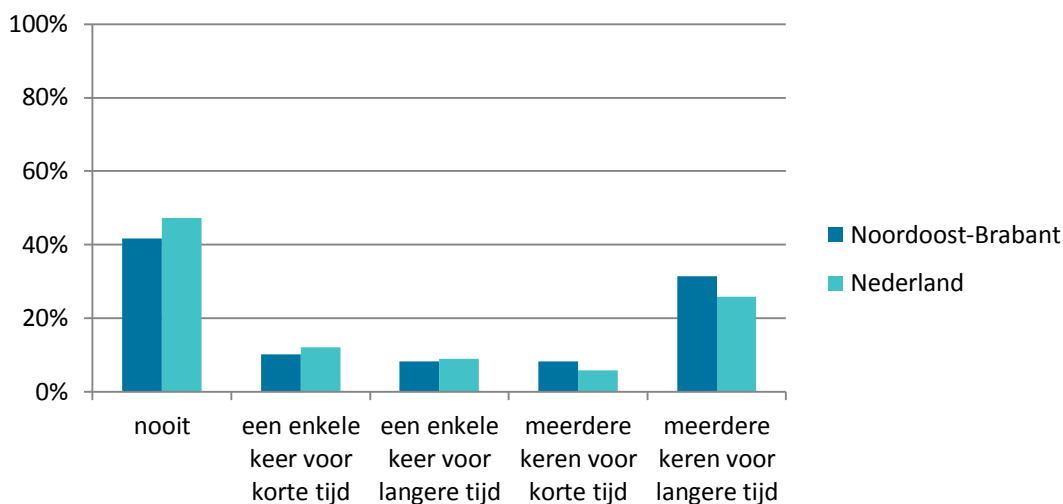
Een specifieke indicator vormen de problemen die praktijken ondervonden bij het vinden van associés of praktijkopvolgers, dan wel waarnemers. In 2019/2020 gaf respectievelijk 28% en 66% van de praktijken in de regio Noordoost-Brabant aan hiermee grote problemen te hebben. Het eerste percentage is vergelijkbaar met de gemiddelde Nederlandse praktijk (zie figuur 5). Voor het vinden van waarnemers lag het percentage in Noordoost-Brabant hoger dan gemiddeld in Nederland.

Figuur 5 Percentage huisartsenpraktijken dat aangaf grote problemen te hebben om associés/praktijkopvolgers te vinden en percentage huisartsenpraktijken dat aangaf grote problemen te hebben om waarnemers te vinden

Als gevolg van personeelskrapte kan het voorkomen dat praktijken tijdelijk geen patiënten aannemen. In de regio Noordoost-Brabant kwamen deze ‘patiëntenstops’ vanwege een tekort aan capaciteit in de afgelopen vijf jaar iets vaker voor dan bij de gemiddelde Nederlandse huisartsenpraktijk (figuur 6). Hierbij zeiden praktijken in Noordoost-Brabant ook wat vaker dan gemiddeld in Nederland dat zij meerdere keren voor langere tijd geen patiënten konden aannemen.

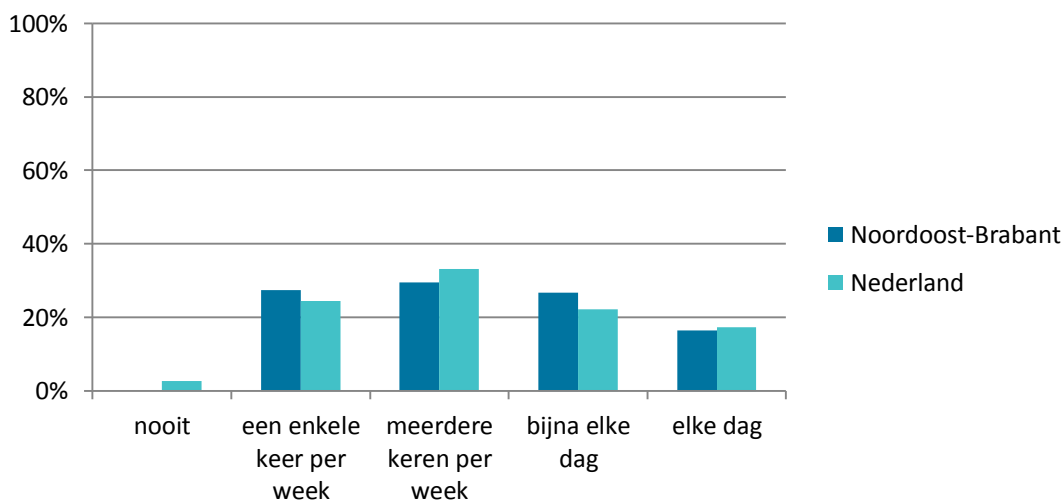
Figuur 6 Frequentie en duur waarmee in de afgelopen vijf jaar tijdelijk geen nieuwe patiënten konden worden aangenomen vanwege een tekort aan capaciteit

4. Drukke en werklast in de huisartsenpraktijk

Drukke en werklast in de huisartsenpraktijk kan tot gevolg hebben dat het spreekuur uitloopt. In de praktijkenquête is gevraagd hoe vaak dit het geval was, per week en/of per dag. In Noordoost-Brabant zei geen enkele praktijk dat het nooit voorkwam dat het spreekuur uitliep ten opzichte van 3% gemiddeld in Nederland (zie figuur 7).

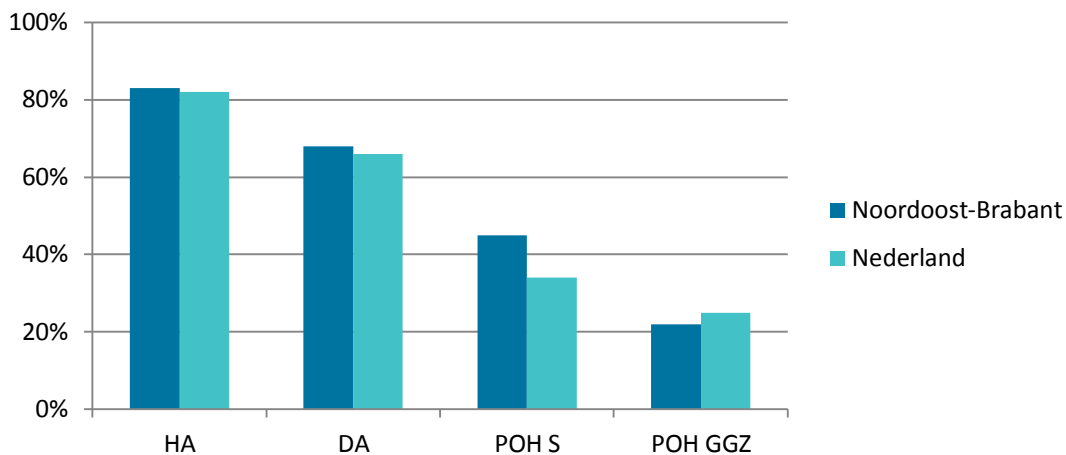
Figuur 7 Frequentie waarmee het spreekuur uitliep door grote drukte/hoge werklast

De ervaren werkdruk in de huisartsenpraktijk is in 2019/2020 ook rechtstreeks uitgevraagd. Op een 3-puntsschaal (lage/gemiddeld/hoge werkdruk) en per functie gaf 83% van de praktijken in

Noordoost-Brabant aan een hoge werkdruk te ervaren onder huisartsen. Bij doktersassistenten was dat het geval voor 68% van praktijken in de regio Noordoost-Brabant. Voor deze functies is dit vergelijkbaar met gemiddelde praktijken in Nederland (zie figuur 8). Voor de POH S gaf 45% van de praktijken in Noordoost-Brabant aan een hoge werkdruk te ervaren ten opzichte van 34% gemiddeld in Nederland.

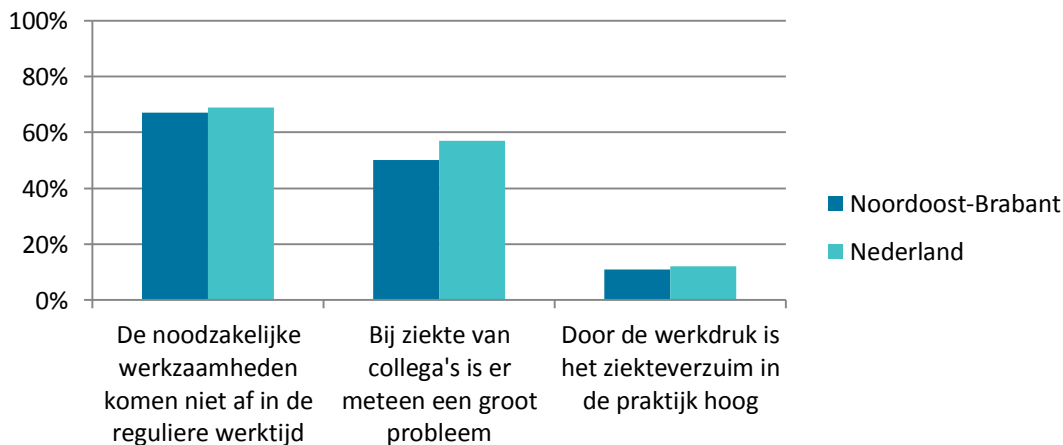
Figuur 8 Percentage praktijken dat aangaf een hoge werkdruk te ervaren, per functie*

* Bij huisarts (HA) gaat het om de zelfstandig gevestigde huisarts, niet de HIDHA's of waarnemende huisartsen die in de praktijk werkzaam kunnen zijn.

Een laatste indicator voor de ervaren werkdruk vormen de drie stellingen in figuur 9. In 2019/2020 was een meerderheid van de praktijken in de regio Noordoost-Brabant het eens met de stelling dat de noodzakelijke werkzaamheden niet in de reguliere werktijd afkomen (67%). De helft van de praktijken in Noordoost-Brabant was het eens met de stelling dat bij ziekte van een collega meteen een groot probleem ontstaat. Minder praktijken gaven aan dat door de werkdruk het ziekteverzuim hoog is. Praktijken in Noordoost-Brabant zeiden minder vaak dat zij het eens waren met de stelling dat bij ziekte van een collega meteen een groot probleem ontstaat. De andere twee stellingen beantwoordden de praktijken ongeveer hetzelfde als de gemiddelde Nederlandse praktijk.

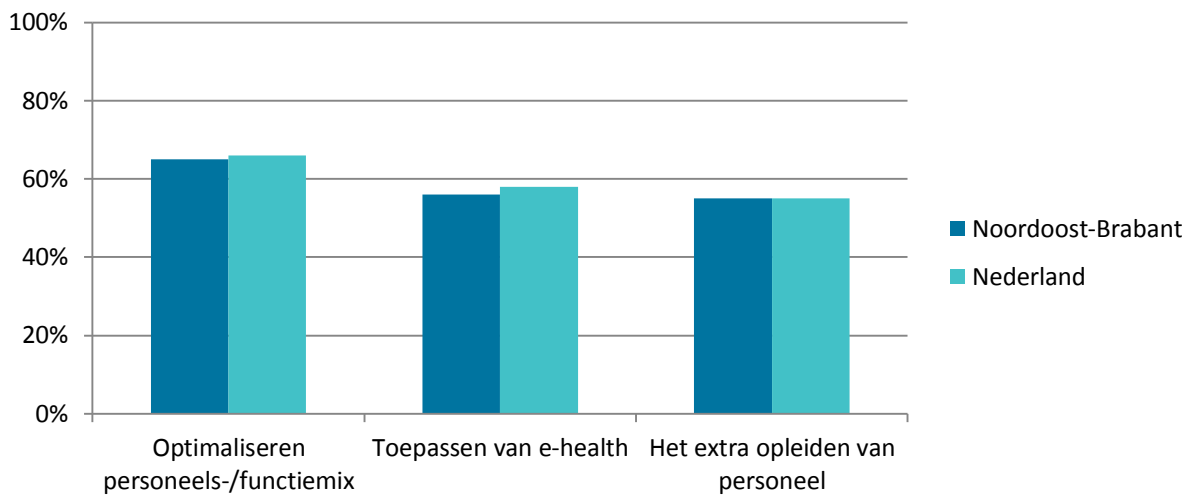
Figuur 9 Percentage huisartsenpraktijken dat het eens is met drie werklast-stellingen

5. Maatregelen die huisartsenpraktijken nemen

Gegeven de voorgaande knelpunten op de arbeidsmarkt en drukte in de praktijk, treffen huisartsenpraktijken in de regio Noordoost-Brabant verschillende maatregelen om zich op (verdere) capaciteitsproblemen voor te bereiden. In 2019/2020 namen de meeste praktijken in Nederland drie typen maatregelen: het optimaliseren van de personeels-/functiemix, het toepassen van e-health en extra opleiden van personeel. In figuur 10 is te zien dat er wat dit betreft nauwelijks verschillen zijn tussen Noordoost-Brabant en Nederland.

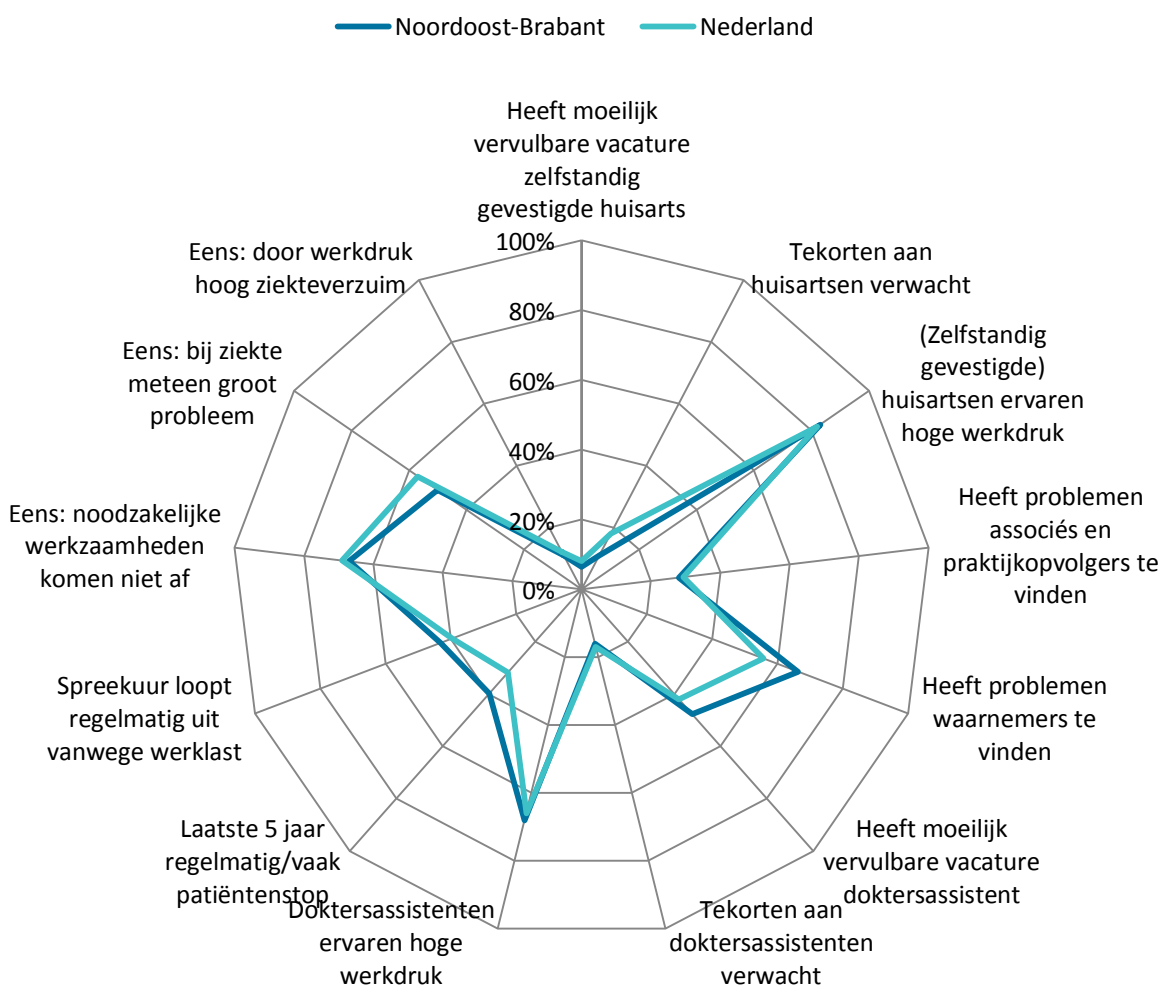
Figuur 10 Percentage huisartsenpraktijken dat voor de drie landelijk meest genomen maatregelen aangaf deze toe te passen ter voorbereiding op de toekomstige personeelsbehoefte

6. Samenvatting en conclusie

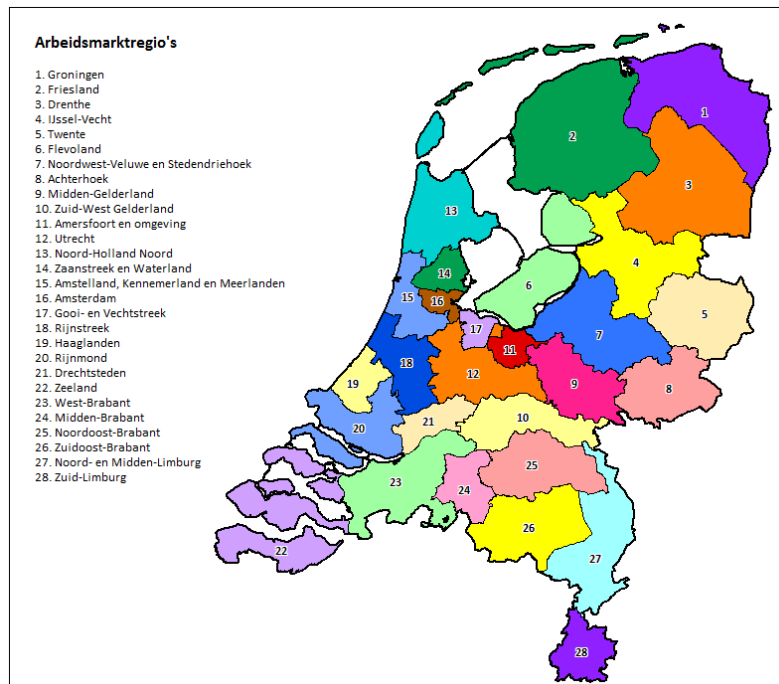
Vatten we de scores op 13 knelpunt- en drukte-indicatoren uit hoofdstuk 3 en 4 voor de regio Noordoost-Brabant samen, en vergelijken we deze met het landelijke gemiddelde, dan laat figuur 11 zien hoe voor de regio het *overall*-beeld eruit ziet. Op een aantal indicatoren scoorden de praktijken in Noordoost-Brabant in 2019/2020 hetzelfde als landelijk gemiddeld. Wel werd in de regio Noordoost-Brabant relatief vaker aangegeven dat er moeilijk vervulbare vacatures waren voor doktersassistenten, er problemen waren met het vinden van waarnemers en er regelmatig/vaak een patiëntenstop heeft plaatsgevonden in de afgelopen vijf jaar. Praktijken in de regio Noordoost-Brabant gaven daarentegen minder vaak aan bij ziekte van een collega direct een groot probleem te hebben en dat er tekorten aan huisartsen worden verwacht.

Figuur 11 Percentage huisartsenpraktijken dat in 2019/2020 aangaf met 13 verschillende arbeidsmarktknelpunten en drukte-indicatoren te maken te hebben; overall vergelijking van de regio Noordoost-Brabant met Nederland gemiddeld

Over het onderzoeksproject

De serie factsheets over de arbeidsmarkt van de huisartsenzorg per regio in 2019/2020 is gebaseerd op de gewogen resultaten van een webenquête die tussen juli 2019 en februari 2020 onder alle huisartspraktijken in Nederland is uitgezet (bijna 5.000 praktijken), verdeeld over de 28 AZW-regio's die Nederland telt. Bijna een derde van de praktijken (n=1.430, wat overeenkomt met 29%) heeft deze ingevuld. De respons in de regio Noordoost-Brabant was 33% (n=48). De serie bestaat uit 28 aparte factsheets, één voor elke AZW-regio in Nederland. In de factsheet zijn telkens de cijfers met betrekking tot de AZW-regio gepresenteerd naast de landelijke cijfers.

Meer weten

U vindt deze publicatie en alle andere Nivel-publicaties op www.nivel.nl/publicaties.

Voor meer informatie over de Beroepenregistraties van het Nivel, ga naar: Beroepenregistraties in de Gezondheidszorg of e-mail naar balanshazorg@nivel.nl.

Meer informatie en factsheets over huisartsenzorg per regio

- Batenburg, R., Bosmans, M., Versteeg, S., Vis, E., Asten, B. van, Vandermeulen L., Kruis, L. van der. Balans in vraag en aanbod huisartsenzorg. Utrecht: Nivel, Prismant, 2018.
- Bosmans, M., Batenburg, R., Keuper, J. Een strategische arbeidsmarktverkenning van de huisartsenzorg in Oost-Nederland. Resultaten van de praktijkenquête 2019 en lokale vraag-aanbod prognoses. Utrecht: Nivel, 2020.

Titelgegevens van deze publicatie

De gegevens uit deze publicatie mogen met de volgende bronvermelding worden gebruikt:

Vis, E., Bosmans, M., Keuper, J., Batenburg, R. Arbeidsmarkt huisartsenzorg regio Noordoost-Brabant, 2019/2020. Utrecht: Nivel, 2020.

Deze factsheet is mogelijk gemaakt en ondersteund door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de Landelijke Huisartsen Vereniging (LHV).